

Evtanazija ali zakaj se Hitler zadovoljno hahlja v grobu

Če bi bili praznoverni, bi verjeli, da se sliši v polnočnih urah iz Hitlerjevega groba votlo zadovoljno hahljanje, saj ima dovolj vzroka za to. Sodobni svet ga je skoro popolnoma rehabilitiral. Ne sicer njegove osebe, toda večino njegovih idej, kar je v bistvu isto. On je ustvaril parolo, da »naj ima vsak Nемеc svoj avto«, in ustanovil družbo Volkswagen — in danes je ta njegova parola stvarnost, ne samo v Nemčiji; on je bil prvi, ki je ukazal graditi avtoceste; bil je prvi, ki je začel vlačiti tuje delavce — »gastarbeiterje« — v Nemčijo, da bi delali v nemški industriji; prvi, ki je prepoznal »judovsko nevarnost« in skušal rešiti Nemčijo in svet pred grožnjo izraelske dominacije in okupacije, ki jo danes obsojajo Združeni narodi («Skoda, da ni pokončal vseh Judov!», vzklika danes marksiko od Moskve do Washingtona in Kaira); če bi mu bili pustili, da uresniči svoje načrte z Judi do konca, bi danes ne bilo Izraela in stalne napetosti na Bližnjem vzhodu; bil je prvi, ki je odkril nujnost mirnega sožitja in odpravljanje napetosti z Moskvo, s slovito »nenapadno pogodbo« Ribbentrop - Molotov l. 1939, za kakršno se Američani danes zama trudijo; prvi, ki je spoznal nevarnost ameriškega imperializma in kapitalizma (imenoval ga je plutokracijo) za Evropo; prvi, ki je govoril o Združeni Evropi, čeprav pod nemškim vodstvom (ali ni tudi danes Nemčija glavna sila v njej?); prvi, ki je politično ovrednotil Arabce proti Zahodu in povabil k sebi v Berlin velikega muftija iz Jeruzalema; prvi, ki je spoznal, da je treba v interesu evropskega miru in varnosti zasesti Češko-slovaško (Sovjeti so spoznali to šele 30 let za njim); prvi, ki se je zavedel, da je treba napraviti Poljsko, Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo za satelite (tudi v tem so prišli Rusi za zamudo); prvi, ki je iznašel »nacionalni« socializem; itd. In da niti ne govorimo o raketnih izstrelkih, nadzvočnih turbinskih letalih, oklepni divizijah, politični policiji, 99,9 odstotni večini na zrežiranih volitvah itd. Le v iznajdbi koncentracijskih taborišč so ga Sovjeti prehiteli, toda on jih je prekosil v učinkovitosti masovnega uničevanja v njih.

Njegova iznajdba je tudi evtanazija — usmrčevanje neozdravljivo bolnih. Tedaj,
(Dalje na 8. strani)

BEOGRAJSKA KONFERENCA IN VPRAŠANJE MANJŠIN

Oboroževalna tekma, položaj v Sredozemlju s ciprsko krizo, gospodarsko sodelovanje, človeške pravice, žgoči problem desetine milijonov izseljencev iz južneevropskih držav, ki so zaposleni v industrijsko razvitih državah Srednje in Severne Evrope, zaščita narodnih manjšin: vsi ti problemi so se pojavili že takoj na začetku beograjske konference o varnosti in o sodelovanju v Evropi. Prvih: 10 dni dela je za nami, na govorniškem odru so se pojavili predstavniki že vseh 35 držav, ki so podpisale helsinško listino.

Prvi, bežni obračun je pozitiven, kajti ozračje v kongresni dvorani SAVA se ni nikdar toliko razgrela, da bi lahko govorili o krizi, čeprav je kdaj pa kdaj resno kazalo na možnost medsebojnega besednega obračunavanja. Vehementnim nastopom nekaterih — omenimo naj primer nizozemskega predstavnika o zatiranju disidentstva v Vzhodni Evropi, kakor tudi besede grškega delegata o ciprski krizi — so sledili pomirjevalni govori drugih, vmes so se vpletli celo taki, ki so izzvali ironijo in humor — v mislih imamo češkoslovaškega predstavnika, ki je verjetno zamenjal beograjsko konferenco s kakim notranje-propagandnim sestankom — še največ pa takih, ki so hote zgolj nakazovali probleme, ne da bi analizirali vzroke ali nakazovali rešitve. Toda tudi takih pozdravnih govorov, ki spadajo bolj v protokol kot pa na konference, ne gre podcenjevati, saj je bilo med vrsticami pač moč zaslutiti, kam pes taco moli.

Lahko pa rečemo, da je dosedanji vtis pozitiven, kajti vsi, ali vsaj ogromna večina govornikov, je pokazala dobro voljo do dialoga, za izboljšanje sedanjega stanja popuščanja, saj s sedanjim nikakor ne moremo biti zadovoljni, v nobenem pogledu ne. Ocena prvega dvoletnega razdobja od podpisa helsinške listine priča, da je bilo na nekaterih področjih nekaj storjenega, druga vprašanja čakajo na rešitev, za nekatera pa bodo potrebna verjetno tudi desetletja, kar pa upoštevajoč zgodovinske, kulturne, socialne in gospodarske posebnosti posameznih držav nikakor ni predolga doba, kajti najvažnejše je, da se je dialog sploh začel in da, čeprav polagoma, tudi napreduje.

Nepričakovano mnogo je bilo govora o narodnih manjšinah. Direktno sta se problema dotaknila le dva delegata, jugoslovanski in ameriški, vendar pa to ne pomeni, da bi bilo vprašanje spoštovanja manjšinskih pravic postavljeno nekam na rob konference same. Manjšinska problematika je zadobila pomen, ki ji gre, saj v Evropi skoraj ni države, ki v svojih mejah ne bi ibela kakih drugačnih jezikovnih skupnosti ali narodnih manjšin.

Vodja jugoslovanske delegacije Pešič se je manjšin dotaknil, ko je omenil osimske sporazume, ki potrjujejo obvezo po doslednem spoštovanju manjšinskih pravic in njihove globalne zaščite. Poudaril je, da je Jugoslavija kot večnarodna država uresničiti
(Dalje na 2. strani)

Saša Rudolf

Dorotejci za novega tajnika KD

Ob koncu preteklega tedna so priredili pristaši takoimenovane »dorotejske« struje v Krščanski demokraciji (tako se imenuje po nekem bivšem samostanu »Doroteum«, kjer se je struja prvič sestala) širše posvetovanje v topliškem kraju Montecatini, da bi zavzeli stališče do problemov v stranki in do strankine politike. Glavna govornika na posvetovanju sta bila minister za državne udeležbe Bisaglia in voditelj krščansko demokratske parlamentarne skupine v poslanski zbornici Piccoli. Iz njunih govorov je bilo razbrati, da struja dorotejcev ni zadovoljna s sedanjim tajnikom stranke Zaccagnijem inbi ga hotela zamenjati, najbrž za Mora. Očitajo mu neodločnost

in nejasnost v politiki soočenja s komunistično stranko in tudi to, da dela vse preveč na lastno pest oziroma da je skrčil odločevanje v stranki na nekaj svojih sodelavcev, ne da bi prepuščal odločitve strankinim organom oziroma institucijam, ki jim po strankinem pravilniku pritiče določanje politične linije, zlasti vsedržavnemu svetu in kongresu.

Dorotejci bi tudi hoteli novo večino v stranki, katere jedro bi predstavljali oni. Na zadnjem strankinem kongresu lani so dobili 33 odstotkov glasov in s tem relativno večino, vendar ta po njihovem ne pride prav do veljave. Zaenkrat z njihove strani
(Dalje na 8. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 16. oktobra, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Vedri zvoki. 10.30 Danes obiščemo Prečnik. 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: »Teci, teci kuža moj«. III. del. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 13.20 Poslušajmo spee. - (14.00): Poročila. 15.00 Sport in glasba. 19.00 Poročila.

: : PONEDELJEK, 17. oktobra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan - vmes (9.30): Kaku so jele naše nuonote (Samo Sancin). 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 11.30 Poročila. 11.35 Današnja plošča. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Slovenski zbori. 13.35 Melodije. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.30 14.00 Glasba. 15.30 Poročila. 15.35 Glasbeni ping pong (Ivan Peterlin). 16.30 Glasba za najmlajše. 17.00 Joročila. 17.05 Simfonični koncert. 18.00 Poročila. 18.10 Slovenci v habsburški minarhiji. 18.25 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : TOREK, 18. oktobra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan - vmes (9.30): Nekoč je bilo. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 oca): Primorske žene v Egiptu (Marija Cenda). 11.30 Poročila. 11.35 Današnja plošča. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Zborovska glasba. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.30 Motivi iz filmov in revij. 15.30 Poročila. 15.35 Top lestvica (Tea Meulja). 16.30 Čudoviti otroški svet (Nadja Pahor). 17.00 Poročila. 17.05 Simfonični koncert. 18.00 Poročila. 18.10 Pravorečje (Mira Sarđoč). 18.25 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : SREDA, 19. oktobra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan - vmes (9.30): Zapiski Jožeta Pirjevca. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.45 oca): Ljudje in dogodki. 11.30 Poročila. 11.35 Današnja plošča. 12.00 Glasba po željah. 12.45 Kaj pomeni Z.Z.? 13.00 Poročila. 13.15 Ljudska glasba, 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.35 Kličite Trst 31065 - vmes (15.30) Poročila. 16.30 Otroci pojo. 17.00 Poročila. 17.05 Basis Ivan Sancin. 17.30 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.00 Poročila. 18.10 »Helikopter«. Igra, napisal Giovanni Guaita, prevedel Vinko Beličič. 19.00 Poročila.

: : ČETRTEK, 20. oktobra, ob: 7.20 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan - vmes (9.30): Kje so moje rožice (Marinka Pertot in Irena éerjal). 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 oca): Družina v sodobni družbi (Lojze Zupančič). 11.30 Poročila. 11.35 anašnjaD plošča. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Pevsko tekmovanje Seghizzi. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.30 Evergreeni. 15.30 Poročila. 15.35 Kaj je novega v diskoteki (Mara Zerjal). 16.30 Odprimo knjigo pravljic. 17.00 Poročila. 17.05 Klavirska glasba v čitalnicah. 17.20 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.10 Položaj ženske v Italiji (Mara Kalan); 18.25 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : PETEK, 21. oktobra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 - vmes (9.30): Z modo po svetu (Sonja Mikuletič). 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 oca): Rojstna hiša naših velmož. (Martin Jevnikar). 11.30 Poročila. 11.35 Današnja plošča. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 S pevskih revij. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.30 Veliki izvajalci. 15.30 Poročila. 15.35 Njej v posvetilo. 16.00 Gremo v kino (Sergij Grmek). 16.30 Otroški vrtljak. 17.00 Poročila. 17.05 Aldo Michelini: Musica in forma variata. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.10 Kulturni dogodki. 18.25 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : SOBOTA, 22. oktobra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan - vmes (9.30): Nekoč je bilo. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert ? vmes (10.35 oca): Kulturno pismo. 11.30 Poročila. 11.35 Praktika. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 13.35 Izbor. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.30 Običaji in glasba. 15.30 Tekmujte s Petrom (Jelka Daneu in Peter Cvelbar) - vmes (15.30): Poročila. 16.30 Svet okoli nas. 17.00 Poročila. 17.05 Mi in glasba. 18.00 Poročila. 18.10 »Botra Nerga«. Burka, napisal Radoslav Silvester. 18.45 Vera in naš čas.

Beograjska konferenca in vprašanje manjšin

(nadaljevanje s 1. strani)

la polno enakopravnost vseh narodov in narodnosti in se zavzela za njihovo aktivno vključitev v vsa področja javnega življenja. Na ta način so narodnosti in manjšine postale pomemben faktor komuniciranja in kulturnega življenja v odnosih s sosedji. Jasno pa je, da Jugoslavija vztraja, da tudi druge države, v katerih žive narodne manjšine jugoslovanskih narodov, spoštujejo manjšinske pravice, čeprav v mejah načel o suverenosti, teritorialne integritete in nevmešavanja. Toda načelo o državni suverenosti ne sme postati neporušljivi zid za preprečitev uresničevanja človeških pravic in celo za njihovo sistematično kršenje. Jugoslavija se zavzema za takšno zaščito manjšin, kot izhaja iz helsinške listine, iz splošnih mednarodnih pravnih norm in večstranskih ali dvostranskih sporazumov.

Presenetil pa je vodja ameriške delegacije Goldberg, saj direktnega posega o manjšinskih pravicah od Američanov ni nihče pričakoval. Goldberg je dovededno dejal: »Vseh naših 35 držav bi moralo spoštovati upravičene zahteve narodnih manjšin, jim zagotoviti kulturno in jezikovno

rast, z aktivno politiko pa bi morali zagotoviti bodočim rodovom, da se bo ta tradicija ohranila.«

Čemu so Američani neposredno omenili manjšine? Morda je edino razlaga v domnevi, da so nekoliko spremenili svoj topovski ogenj v okviru človeških pravic. Ogenj, ki je bil dosedaj uperjen zgolj na tiste, ki kršijo pravice posameznikov (disidenti!), so preusmerili tudi na tiste, ki kršijo pravice skupin (narodne manjšine!), da bi s tem v Sovjetski zvezi pokazali čut dobre volje.

Mnogo več pa je bilo o manjšinah govora ob robu konference. V mednarodnem časnikarskem krožku v Beogradu je govoril o tej problematiki tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev Filip Warasch, ki je obenem dosegel, da se je koroško vprašanje internacionaliziralo vsaj v časopisju in po televiziji. Tujim dopisnikom je bil obenem na razpolago obsežen dokumentacijski material v obliki knjig, knjižic, publikacij in lističev v raznih jezikih. Najpomembnejša pa je dokumentarna knjiga o manjšinskih vprašanjih v jugoslovansko-avstrijskih odnosih, ki jo je izdala založba »Medjunarodna politika«.

Prva kriza evrokomunizma

Komaj pol leta je minilo, odkar so se bujno razcveteli cvetovi »evrokomunizma« in mu je posvečalo vse zahodno časopisje debele naslove na prvi strani ter ga predstavljalo kot glavno novost evropske politike zadnjega časa. A senzacija se razblinja in evrokomunizmu ne daje noben list več mastnih naslovov čez več stolpcev. To bi bil lahko tudi ugoden znak zanj (in morda je), da je namreč postal del evropske politične vsakdanjosti, kajti pod velikimi naslovi se poroča samo o abnormálnih in novih zadevah. Vendar pa se bolj zdi, da je začel evrokomunizem prebolevati hudo krizo — prvo v svojem kratkem življenju — in da je ta kriza zelo oslabilila njegove življenjske utripe.

Vzrokov te krize je najbrž več. Eden od teh bi se dal ugotoviti v Berlinguerjevem popušcanju nasproti sovjetskim tezam. Očitno noče vzbuditi ali bolje okrepiti pri vodstvu sovjetske partije nezaupanja do tez in nastopov evrokomunizma in meni, da je

zato bolje čim manj diskutirati o tem. Hkrati ne želi zaostrovati diskusije s tistimi kolegi v lastni stranki, ki se niso spreobrnil k evrokomunizmu in vztrajajo pri prejšnji, političnemu pluralizmu nasprotni taktiki. Mogoče je začel tudi sam nekoliko dvomiti o evrokomunizmu, katerega akcijo je lahko presojeti zdaj na začetku, ni pa mogoče vedeti, kam bo pripeljal.

H krizi evrokomunizma je nedvomno veliko pripomogel tudi spor v francoski združeni levici, kjer so komunisti nenadno odstopili od »evrokomunističnih« stališč in začeli poudarjati stare partijske teze o nujnem in obsežnem poddržavljenju industrije. Tudi Carillov neuspeh pri španskih parlamentarnih volitvah je pri mnogih komunistih najbrž ohladil navdušenje za evrokomunizem. Zdaj se bo moralo prej ali slej pokazati, ali je bil ves evrokomunizem res samo v trenutnih taktičnih potrebah italijanske, francoske in španske KP, ali pa resnično tiči za njim kaj več.

»Poitalijančenje« tudi v tem

Slovenci v Trstu smo bili doslej vsaj na tihem ponosni na to, da na popacanih zidovih ni gesel v sloveskem jeziku — »slovenskih« bi bilo preveč rečeno, ker tega od današnje mladine skoro ni več pričakovati. Toda te dni smo »nadoknadili« tudi to. Med zunajparlamentarnimi skupinami so se našli tudi taki, ki znajo slovensko, in tako lahko zdaj beremo na tržaških zidovih ekstremistične parole in psovke tudi v slovenskem jeziku. Tako je šla po gobe

še ena naša iluzija, da smo si Slovenci tu vendarle obvarovali neko pravo evropsko omiko in dostojnost, v primerjavi s primitivi vnimi tipi, ki se izživljajo z mazanjem po zidovih.

Zdaj smo torej »meridionalizirani« in izravnani z najbolj primitivno italijansko plastjo tudi v tem. Kaže, da je nekaterim mladim veliko do tega, da se znebijo slovenskega značaja svoje kulture in se prilagodijo okolju.

Koliko je Slovencev?

Koliko Slovencev živi zdaj na svetu? Na to vprašanje seveda ni mogoče točno odgovoriti, ker nihče ne vodi točnih statističnih podatkov o tem. Vsekakor pa je gotovo, da je Slovencev že precej več kot dva milijona, tudi če ne štejemo več za prave Slovence tistih iz druge, tretje in četrte generacije, dojeni v tujini. V Sloveniji živi okrog 1.750.000 Slovencev, v ostali Jugoslaviji jih je okrog 20.000, okrog 90.000 jih živi v zahodnoevropskih državah in nekateri jih računajo celo na 100.000, vsaj enako število pa tudi v obeh Amerikah in v Avstraliji. Na Koroškem je Slovencev, če računamo samo tiste, ki še redno govorijo slovensko vsaj doma, okrog 50.000, v tukajšnjem zamejstvu pa okrog 100.000 in ob Rabi na Madžarskem 10.000. To nanese skupno 2 milijona 120.000 Slovencev. Če pa prištejemo k temu še tiste, ki so potomci slovenskih izseljencev v obeh Amerikah, v Nemčiji, na Hrvaškem in drugod ter tiste na Koroškem, ki sicer sami ne znajo več slovensko, ali pa le malo, a se zavedajo, da so bili njihovi starši Slovenci, znaša število Slovencev v svetu blizu dva milijona in pol.

Slovencev bi bilo danes osem do deset milijonov, če bi se bili lahko razvijali kot narod tako mirno in varno kot npr. mnogi narodi v severni in zahodni, pa tudi vzhodni Evropi. Toda neprestane in strašne vojne v zgodnjem srednjem veku, ko so se morali bojevati naši predniki z Obri, Franki, Langobardi in tudi z Bizantinci v Istri

in v severni Italiji — včasih celo istočasno proti več sovražnikom, npr. proti Frankom in Langobardom — so zelo razredčile slovensko prebivalstvo. Nato so prišle vojne z Madžari, boji raznih fevdalnih gospodov med seboj in kuge. Največ prebivalstva pa so izgubile slovenske dežele zaradi turških vpadov od 15. do 17. stoletja. Turki so pobili ali odvedli v sužnost najbrž polovico slovenskega prebivalstva. V celih pokrajinah, kot npr. na Ptujskem polju, je ostalo le po kakih 50 kmetij, kar pomeni, da število prebivalstva ni presegalo 500 duš. Zato so klicali fevdalni gospodje naseljence od drugod, da bi poselili prazno zemljo iz Nemčije, s Tirolskega, z zgornjega Koroškega in tiste, ki so bežali pred Turki s Hrvaškega in iz Dalmacije.

Veliko ljudi je izgubila Slovenija tudi v kmečkih uporih, okrog 200.000 pa jih je izgubila v prvi in drugi svetovni vojni, k čemur je treba prišteti še nerojene, namreč izgubo na naravnem prirastku zaradi vojne in pobitih, ki bi se bili, če bi bili ostali pri življenju, poročili in imeli otroke. Brez teh izgub bi štela samo Slovenija brez zamejstva danes že okrog 2 milijona 200.000 prebivalcev. Poleg tega je treba upoštevati, da se je v preteklem stoletju in do prve svetovne vojne izselilo zelo veliko ljudi v Ameriko, tako da je prebivalstvo na Kranjskem in v drugih slovenskih deželah že v

vsem 19. stoletju le prav počasi naraščalo. Mnogo Slovencev se je tudi potujčilo, tako npr. na Koroškem okrog 100.000, nekaj desetisoč v štajerskih mestih, precej tudi v raznih avstrijskih mestih in industrijskih središčih, kamor so šli še mladi v službo, pa tudi v Trstu, Gorici in drugih bližnjih italijanskih mestih, tako pred prvo svetovno vojno kot po njej.

Razni evropski narodi, ki so imeli v 18. stoletju ali še v začetku 19. stoletja manj prebivalcev kot Slovenija, štejejo danes štiri ali pet milijonov prebivalcev, npr. Norveška, Danska, Slovaška in Finska. Ce-

(Dalje na 7. strani)

NOVICE

Sovjetom se je ponesrečil novi poskus v krožnici, da bi se kabina z dvema astronautoma priklopila na postajo, ki že kroži okrog Zemlje. To je ponovno razdelo močno zaostajanje Sovjetske zveze za Združenimi državami v tehniki vesoljskih poletov, po čemer se da sklepati tudi na odnose moči v ostali tehnologiji in znanosti, pa tudi v industrijski sposobnosti. Morda si je s tem razložiti popuščanje Moskve na Bližnjem vzhodu in drugod.

Poročajo, da bodo začele Združene države spet dobavljati orožje Jugoslaviji, kot spodbudo in pomoč za varovanje njene neodvisnosti.

Proces v Catanzaru je bil odložen za nekaj tednov, ker si je neka porotnica — zlomila nogo.

Pisma uredništvu:

SPOŠTOVANO UREDNIŠTVO!

V četrtek, 22. septembra sem brala v N.L. članek, ki se je zgražal nad mojim »modrovanjem« po radiu Trst A.

Rada bi pojasnila le nekaj: vsakdo ima pravico, da lahko svobodno izraža svoje mišljenje. Naš radio ne bo zaradi tega nič izgubil.

Zgleda pa, da te moje ideje zelo motijo poslušalce. Oproščam se njihovi občutljivosti, čeprav sem trdno prepričana, da so te »cvetke« nič v primeri s tistim, kar človek nevede, dan za dnem, pasivno sprejema od okolice.

S spoštovanjtm

Marija Kostnapfel

Tajništvo Slovenske skupnosti za ustanovitev obljubljenih posebnih komisij

Na svojem prvem jesenskem zasedanju dne 5. t.m., je deželno tajništvo SSK pod vodstvom Andreja Bratuža obravnavalo med drugim predvsem odložitve volitev na pomlad ter problem celovite zaščite Slovencev v Italiji.

Po uvodnem tajniškem poročilu Draga Štoke se je o nakazanih problemih razvila dolga in poglobljena diskusija, v katero so poslegli Rafko Dolhar, Marjan Terpin, Salvatore Venosi, Damjan Paulin, Marij Maver, Antek Terčon in drugi.

Glede odložitve volitev je deželno tajništvo ugotovilo, da se nekatere stranke

zaradi notranjih in splošnih političnih problemov volitev dejansko bojijo. To pa ne velja za Slovensko skupnost, ki se je na volitve že dobro pripravila in začela s temeljitim delom prek raznih komisij volivnega značaja.

Deželno tajništvo je poudarilo predvsem važnost deželnih volitev, ki bodo prav tako v prvi polovici prihodnjega leta in ki bodo za Slovence v deželi Furlaniji - Julijski krajini nedvomno pomenile velik preizkusni kamen.

Glede celovite zaščite Slovencev v Italiji deželno vodstvo ugotavlja, da je zagotovitev predsednika vlade Andreottija, da bo še v mesecu septembru imenovana posebna komisija za izdelavo zakonskega predloga v korist Slovencev v Italiji, žal ostala neizpolnjena. Zato poziva vodstvo SSK vse Slovence, da prek enotne delegacije, ki je bila avgusta letos v Rimu, ponovno sprožijo zahtevo po takojšnji ustanovitvi posebne komisije pri predsedniku rimske vlade. V ta namen je vodstvo SSK že interveniralo v preteklih dneh pri vladnem komisariju dr. Molinariju in je zdaj sklenilo, da takoj naveže stike s strankami in organizacijami, ki so bile v enotni delegaciji, katero je letos poleti sprejel predsednik vlade Andreotti. SSK ponovno izraža prepričanje, da bo čimprej prišlo do celovite zaščite Slovencev v Italiji.

TITO NA OBISKU V FRANCIJI

Jugoslovanski predsednik Tito je začel včeraj svoj uradni obisk v Parizu. Tam se bo mudil nekaj dni uradno in zasebno, nakar se bo podal še na uradni državniški obisk na Portugalsko.

Preseneča njegova vitalnost; po dolgem, več tednov trajajočem obisku v Sovjetski zvezi, na Severni Koreji in na Kitajskem, s katerega se je vrnil komaj pred poldrugim mesecem, je nastopil zdaj že novo utrudljivo uradno potovanje v tujino. Tudi na tem potovanju ga ne spremlja žena Jovanka, ki je bila doslej navadno ob njega-

vi strani na takih potovanjih. O njeni odsotnosti se je zadnji čas razpisalo zahodno časopisje; pripisovali so jo njeni boleznim. Zdaj pa je — kot piše Primorski dnevnik — glasnik zveznega tajništva za zunanje zadeve Mirko Kaležič nekemu tujemu dopisniku, ki ga je povprašal o počutju predsednikove žene, odgovoril, da Titova žena ni bolna in da se nahaja v predsednikovi rezidenci. O tem pa, če naj maršala spremlja na njegovih potovanjih po tujini, odločata predsednik sam in jugoslovanska vlada.

Spremembe pri »Piccolu«

Tržaški italijanski dnevnik »Piccolo« je torej dobil novega glavnega urednika. Njegov dolgoletni ravnatelj in solastnik Chino Alessi je moral list zapustiti, ker je že lani prodal svoje delnice znanemu italijanskemu založniku Rizzoliju, ki je glavni delničar v novi založniški družbi (nekaj letnic ima namreč neka družba, ki deluje v okviru koncerna FIAT). Chino Alessi v svojem naslovnem uvodniku sicer ni povedal, zakaj v resnici zapušča list, temveč se je skusal prikazati kot nekakšna politična žrtev, vendar je novi založnik takoj pojasnil celotno ozadje, tako je javnost bila obveščena o spremembi lastništva, se pravi o navadni kupčiji.

Dogodivščine »Piccola« nas prav gotovo ne bi zanimala, če ne bi šlo za list, ki je od svoje ustanovitve proti koncu prejšnjega stoletja pa do danes odigral pomembno vlogo v zgodovini tukajšnjih krajev in dejansko vedno bil eden glavnih oblikovalcev italijanskega javnega mnenja. To se je dogajalo za časa njegovega ustanovitelja Juda Teodora Mayerja in njegovih naslednikov Rina (Mussolinijevega prijatelja in sodelavca) ter China Alessija. Pri tem je treba ugotoviti, da je »Piccolo« tako za časa Avstrije kot v predfašistični Italiji in vse do današnjih dni zavzemal do Slovencev izrazito sovražno in napadalno stališče ter na žalost tudi potegnil za seboj precejšen del italijanske javnosti.

Za novega glavnega urednika je bil imenovan Furio Borio, ki je do zdaj delal v uredništvu turinskega dnevnika »La Stampa«. V dveh ali treh člankih, ki jih je novi urednik podpisal, je med drugim o sebi povedal, da je protifašist in da se je med drugo svetovno vojno boril v sklopu gibanja »Giustizia e Libertà« (Pravičnost in svoboda), to v sklopu gibanja, iz katerega je izšla Akcijska stranka katere pristaši so po večini kasneje prešli v socialistično stranko. Iz njegovega pisanja pa do zdaj ni razvidno da si bo prizadeval tudi za spremembo odnosov svojega lista do slovenske manjšine, saj te kočljive problematike novi urednik še ni omenil niti z besedico. Gre za nepoznavanje razmer, za previdnost? Tega ne vemo, vendar smo prepričani, da se tudi Furio Borio ne bo mogel dolgo izogibati manjšinske problematike, ki je konec koncev del širšega vprašanja odnosov med Italijani in Slovenci ter seveda med obema državama ob Jadranu.

Prihodnost bo pokazala, ali pomeni ta sprememba v lastništvu pri »Piccolu« in zamenjava glavnega urednika tudi konec ene in začetek drugega razdobja v odnosih glavnega italijanskega dnevnika do Slovencev.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV
v Trstu

vabi na predavanje

Ivo Jevnikar:

»30 LET SAMOSTOJNEGA POLITIČNEGA
NASTOPANJA«

Predavanje bo v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3 v ponedeljek, 17. oktobra, ob 20.15.

Teološka izobrazba za bolj odgovorno vero

V petek 14. oktobra se bodo nadaljevala teološka predavanja, ki jih organizirajo nekateri naši požrtvovalni duhovniki. Kakor lani bodo tudi letos predavanja v ulici Risorta 3 v dvorani Marijine družbe z začetkom ob 20.30 uri.

Predavanja spadajo v katehetsko-teološki tečaj, ki ima predvsem nalogo, da usposobi bodoče katehiste in katehistinje. V ta namen bodo predstavniki organizacijskega odbora obiskali nadškofa Cocolina in mu predložili v odobritev pravilnik tečaja. Tečaj bo začel prof. Perko, dekan ljubljanske teološke fakultete, s predavanjem o Cerkev, Dr. Perko bo potem prišel k nam še naslednje štiri petke, nakar se bo začel drugi niz predavanj o dogmatiki.

Ti petkovi večeri niso namenjeni samo slušateljem tečaja, temveč so odprti vsem, ki hočejo poglobiti svoje znanje in preveriti lastno versko izkustvo. Vsaka poglobitev pa je lahko podlaga za spreobrnjenje in prenavo, h kateri mora težiti vsak kristjan. Institucije, strukture Cerkev, oznanjevanje, formulacije verskih resnic je treba vedno znova kritično presojeti tudi zato, ker obstajajo napetosti med dejanskimi, ustaljenimi institucijami, strukturami, formulacijami in gibanjem duha, ki je vedno ustvarjalec novega; le s kritično presojo jih je mogoče tako prenesti v sedanji čas, da bodo učinkovite v sedanjem zgodovinskem trenuthku.

Vedno bolj se tudi pri nas čuti potreba po posvetovanju, po sodelovanju, po kritičnem odnosu do raznih momentov v krajevni Cerkev, ki še vedno ne zna zadovoljivo rešiti temeljnega vprašanja: sožitja med slovenskimi in italijanskimi verniki. Današnja prenova, ki jo je začel II. vatičanski koncil, je nujna, če noče Cerkev (in torej tudi mi) ob hitrem kulturnem, socialnem in materialnem spreminjanju človeštva stati ob strani in postati muzej preteklosti.

Prenova Cerkev pa ne sme biti samo

sociološka, se pravi samo prenova preživelih struktur, temveč v prvi vrsti teološka in duhovna prenova srca. Zato so za prenavo najpomembnejša vprašanja o Bogu, Kristusu, veri in Cerkev, kar so poleg morale in psihologije tudi teme, ki jih bomo obravnavali na letošnjem tečaju.

E. Čermelj

—o—

Antološka razstava Atilija Kralja

Danes, 13. t.m. zvečer, bodo odprli v Prosvetnem domu na Opčinah antološko razstavo slikarja Atilija Kralja. Umetnika in njegove slike bo predstavil umetnostni kritik in grafik Milko Bambič.

Ob tej priložnosti po pesnik Marko Kravos predstavil tudi Kraljevo zbirko domačih pesmi »Pogruantane narisalne mize«.

Nastopil bo tudi pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva »Tabor«.

Razstava bo odprta od 23. t.m. in sicer ob delavnikih od 18. do 20. ure, ob nedeljah pa od 10. do 12. in od 16. do 20. ure.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE

Kulturni dom

Sezona 1977-78

OTON ŽUPANČIČ

VERONIKA DESENIŠKA
tragedija v dveh delih (pet dejanj)

OB STOLETNICI PESNIKOVEGA ROJSTVA
v soboto, 15. t.m. ob 20,30 - Abonma red B - prva
sobota po premieri

v nedeljo, 16. t.m. ob 16. uri - Abonma red C -
prva nedelja po premieri

v sredo, 19. t.m. ob 20,30 - Abonma red D -
mladinski v sredo

v soboto, 22. t.m. ob 20,30 - Abonma red F -
sindikalni

v nedeljo, 23. t.m. ob 16. uri - Abonma red G -
popoldanska predstava na dan praznika

Slovenska prosvetna zveza v novih prostorih

Slovenska prosvetna zveza v Trstu je dobila nove prostore. Slovesno odprtje novega sedeža v ulici sv. Frančiška 20 je bilo v soboto, 8. t.m., ob lepem številu povabljenih gostov, med katerimi smo opazili tudi tržaškega podžupana Cesareja in jugoslovanskega konzula Plečša. Novi sedež Slovenske prosvetne zveze je v zgradbi, ki je za tržaške Slovence zgodovinske važnosti, saj je v njej bila tiskarna dnevnika »Edinost« do njegove ukinitve za časa fašizma, po vojni je dolgo let bila tam slovenska tiskarna Graphis, ki jo je vodil zaslužni tiskarski mojster Jure Štavar, že več let pa je tu Tržaška knjigarna, ki je vsekakor važna slovenska kulturna postojanka v Trstu.

Pri odprtju novih prostorov je spregovoril predsednik Slovenske prosvetne zveze Klavdij Palčič, ki je poudaril nenadomestljivo vlogo prosvetnega dela za nadaljnjo rast slovenske kulture in sloven-

skega življa v zamejstvu. Pevski zbor Valentin Vodnik iz Doline je nato ubrano zapel tri pesmi.

Slovenski prosvetni zvezi čestitamo za nov uspeh in smo prepričani, da bodo novi prostori pripomogli k še večjemu razmahu prosvetnega delovanja na Tržaškem.

—o—

RAZPIS ŠTIPENDIJ USTANOVE INAIL

Ustanova INAIL je razpisala za šolsko leto 1977-78 štipendije za dijake nižjih in višjih srednjih šol in za akademike. Za štipendije lahko zaprosijo dijaki in akademiki, ki so se ponesrečili na delu, ali starši, ki so bili prav tako žrtve nezgod na delu. Razpisanih je 300 štipendij po 100 tisoč lir, 150 po 300 tisoč in 700 po 150 tisoč lir.

Za štipendije srednje šole je treba vložiti prošnjo do 31. januarja 1978, za univerzo pa do 31. maja 1978. Podrobnejša pojasnila dajejo na sedežih ustanove INAIL.

Ob sobotni slovesnosti v Bardu:

Dejavna solidarnost Slovenije z Benečani

V Bardu, beneškoslovenski vasi, ki jo je lanski potres skoraj popolnoma porušil, so v soboto, 8. t.m., izročili 13 družinam zidane hiše, ki jih je darovala Slovenija. Slovesnosti so se poleg lepega števila domačinov udeležili tudi župan iz Barda Sergio Sinicco, načelnik glavnega deželne tajništva za obnovo potresnega področja inž. Chiavola, ki je zastopal predsednika deželne vlade Comellija, pokrajinski odbornik Listuzzi, pokrajinski svetovalec Petričič in drugi predstavniki krajevnih oblasti. V slovenski delegaciji so bili sekretar za urbanizem pri Izvršnem svetu SR Slovenije Boris Mikoš, zvezni poslanec Vinko Gobec in jugoslovanski konzul v Trstu Ivan Renko. S to slovesnostjo so se zaključili posegi, ki jih je na potresnem področju Benečije omogočila Slovenija. V okviru teh posegov so sezidali skupno 40 hiš, in sicer 13 v občini Bardu, 5 v Tipani, 2 v Subidu, 5 v Čeneboli, 10 v Špetru Slovenov, 3 v Grmeku in 2 v Podbonescu.

Na sobotni slovesnosti v Bardu se je domači župan Sinicco toplo zahvalil SR Sloveniji za veliko pomoč in se zlasti prisrčno zahvalil ljudstvu v Sloveniji, »s katerim nas družijo — je dejal župan — skupni jezik in tradicije«. Poslanec Gobec je med drugim povedal, da je zvezni parlament v Beogradu odobril zakon, po katerem bodo potresnemu področju nudili novo pomoč v znesku 3 milijard lir. »S predsednikom Comelijem smo se sporazumeli — je nadaljeval poslanec Gobec — da bomo v sodelovanju s Koordinacijskim odborom za pomoč Beneški Sloveniji zgradili 50 hiš, in sicer 30 v Bardu, 10 v Tipani, 5 v Reziiji in 5 v vasi Meduno v pordenonski pokrajini«. S sredstvi iz že omenjenega sklada pa bodo še zgradili kulturni dom v Bardu in v Špetru Slovenov ter dvorano v Reziiji, kjer bo imela svoje prostore takšnja folklorna skupina. Poleg tega bodo sanirali kakih 50 hiš, pri čemer bodo uporabljali protipotresno tehnologijo Zavoda za raziskavo materialov in konstrukcij iz Ljubljane. Ta zavod je že nudil veliko pomoč prebivalstvu na potresnem področju v Benečiji, saj je lani delovala skupina in-

ženirjev in med drugim uveljavila svojo tehnologijo v deželnem merilu. Pred dnevi pa je bil z odlokom predsednika Comellija imenovan v posebno komisijo izvedencev za obnovo potresnega področja inž. Miha Tomažević z že omenjenega ljubljanskega zavoda.

Na slovesnosti v Bardu je spregovoril tudi zastopnik deželne uprave inž. Chiavola, ki se je predstavnikom iz Slovenije zahvalil za veliko pomoč v imenu predsednika deželne vlade. Ob sklepu slovesnosti sta nastopila folklorna skupina iz Reziije in Briški oktet, medtem ko je domači župnik blagoslovil nove hiše. Naj še omenimo, da je vse hiže sezidalo SG podjetje iz Nove Gorice. Vsaka hiša ima 80 kv. m pokrite površine in je podkletena. Poleg kuhinje so lepa dnevna soba, dve spalni sobi ter kopalnica.

Na obrazih domačinov, ki so se udeležili slovesnosti, je bilo sicer še opaziti posledice lanske katastrofalne nesreče, a je bilo hkrati videti znake ganjenosti zaradi dejavne solidarnosti, ki so je bili deležni od svojih bratov onstran državne meje. To jim bo tudi vplivalo novega poguma, da bodo s še večjo vnemo in požrtvovalnostjo nadaljevali z obnavljanjem svojih vasi. Pobude, kot je pomoč republike Slovenije pri popotresni obnovi Beneške Slovenije, lahko pa tudi okrepijo samozavest v preteklosti tolikokrat preizkušenega beneškoslovenskega ljudstva.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE

Sezona 1977-78

OTVORITVENA PREDSTAVA

OTON ŽUPANČIČ

VERONIKA DESENŠKA

tragedija v dveh delih (pet dejanj)

OB STOLETNICI PESNIKOVEGA ROJSTVA

v četrtek, 20. oktobra 1977 ob 20.30 - Goriški abonma

v petek 21. oktobra 1977 ob 10. uri - Matineja za goriške srednje šole

V GLEDALIŠČU VERDI V GORICI

Vpisovanje abonentov na sedežu Slovenske Prosvetne zveze, ul. Malta 2, tel. 2495 ter v Katoliškem domu, Drevored XX. septembra 85, Tel. 81120. Abonmaji se vpisujejo tudi na sedežu prosvetnih društev.

UMRL JE DR. ROLANDO CIAN

Po vsej Goriški in tudi drugod v deželi je v nedeljo globoko odjeknila vest, da je na cesti Videm - Trbiž postal žrtev prometne nesreče dr. Rolando Cian, eden najmarkantnejših predstavnikov Krščanske demokracije na Goriškem. Kot deželni funkcionar za potresno področje se je dopoldne udeležil sestanka v neki vasi blizu Tarčeta in ko se je vračal proti Vidmu, se je s svojim avtomobilom zaletel v avtobus, ki je vozil iz nasprotne smeri. Zdi se, da ga je obšla slabost in da je zato izgubil oblast nad vozilom. Žal je bil na mestu mrtev.

Pokojnik, ki je bil star 59 let, se je ro-

dil v furlanski vasi Ruda. Med obiskovanjem škofijske gimnazije v Gorici se je seznanil s Slovenci, ki so bili tedaj v okromni večini na tej znani srednji šoli, slovensko kulturo in se kot eden redkih furlanskih študentov naučil slovenščine, ki jo je govoril tekoče. Dopršil je nato pravno fakulteto in bil nekaj let tudi sodnik v Krminu. Že od mladih nog se je zanimal za socialna, zlasti kmečka in delavska vprašanja, katerim je pravzaprav posvetil vse svoje življenje, ne glede na visoke funkcije, ki jih je v zadnjem desetletju zavzemal v deželni upravi. Bil je namreč pred mnogimi leti sindikalist, zaradi česar je bil nekako kazensko premeščen v Južno Italijo, od koder se je vrnil šele ob ustanovitvi avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine. Na Goriškem se je politično udeleževal v okviru Krščanske demokracije in se v tej stranki odločno zavzemal za ljudsko politiko in zlasti za odpravo nacionalističnih navlak in seveda za ureditev odnosov s slovensko manjšino in sosedno Jugoslavijo. V stranki je nekaj let bil politični tajnik, dve mandatni dobi pa goriški občinski in pokrajinski svetovalec.

V zadnjih letih je bil nekoliko v ozadju, čeprav je bil v strankinem deželnem odboru odgovoren za manjšinska vprašanja. Zato se je vneto bavil s proučevanjem zgodovine odporniškega gibanja v deželi.

Z njegovo smrtjo je z goriške politične pozornice zginil človek, ki je bil zares ljudski in ki bi lahko še veliko naredil za razumevanje in sodelovanje med slovenskim in italijanskim ljudstvom.

Gospo vdovi in otrokom izreka tudi naš list globoko občuteno sožalje.

Uspel cerkven koncert v goriški stolnici

Katoliško prosvetno društvo »Mirko Filaj« iz Gorice je za otvoritev letošnje sezone povabilo mešani zbor »Marij Kogoj« od Sv. Ivana pri Trstu. Koncert je bil v goriški stolnici v nedeljo, 9. oktobra v popoldanskem urah in je pritegnil lepo število navdušenih poslušalcev.

Program je bil skrbno sestavljen in je segal od renesančnih Gallusovih skladb do poznejših slovenskih skladateljev, na koncu pa je bila izvedena Händlova Aleluja. Pri tem je važno poudariti, da so po številu skladb prednjačili tržaško - goriški skladatelji, kar je zelo hvalevredno. Program je naštudiral in vodila z veliko večino gospa Nada Žerjal - Zaghet, ki smo jo že večkrat imeli priložnost občudovati pri raznih

nastopih, tako na radiu Trst kot na različnih koncertih. Celoten koncert je bil do podrobnosti naštudiran za komorno zasedbo in je v akustični stolnici zvenel prepričljivo, da so tako tudi preprostejšje skladbe prišle do polne veljave. Večino programa je zbor izvajal à capella, Vrabčevo božično pesem in Händlovo Alelujo pa je odlično spremljal na elektronske orgle prof. Zaghet. Razumljivo je, da bi Händlova Aleluja izzvenela veliko bolj veličastno s spremljavo pravih orgel, kar pa je bilo v tem primeru neizvedljivo.

Prireditelji koncerta so se na koncu toplo zahvalili svetoivanskim pevcem, z željo, da bi se še vrnil med nas.

V. B.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova številka revije »Most«

Dvojezično, kakor vedno, je izšla nova dvojna, 49. in 50., številka revije »Most«, ki prinaša prispevke Jolke Milič, Danila Sedmaka, Vladimira Vremca, Ivana Mraka, Lina Legiša, Matjaža Kmecla, Tarasa Kermaunerja, Ivana Verča in še dveh avtorjev, ki sta se podpisala s psevdonimom Illiricus in z začetnicami G. Br.

Na uvodnem mestu je objavljen članek »Po Osimu«, ki ga je napisal Illiricus, o katerem pravi uredništvo v pripombi pod črto, da gre za »sodelavca italijanske narodnosti, ki ne prebiva v našem mestu in ki torej lahko ocenjuje dogajanje pri nas iz drugačnega zornega kota, pa tudi s potrebno odmaknjenostjo, kar omogoča izoblikovanje bolj objektivnih stališč od tistih, ki nastajajo sredi meteža«. Illiricus najprej zelo pozitivno ocenjuje ratifikacijo osimskega sporazuma, rekoč da se je s tem tudi formalno končalo »povojno« obdobje Trsta in dežele. Sporazum pa je, »červano z zamudo, v resnici tudi ratifikacija miru, ki ga je uresničilo prebivalstvo tostran in onstran meje že dolgo vrsto let.«

Na Krasu so po njegovem »odstranili vžigalnik zadnji bombi«.

Avtor spregovori potem še o vzrokih, zakaj se je del tržaške javnosti izrekel proti osimskemu sporazumu. Poleg ostankov nacionalizma in rasizma je to zaskrbljenost nad ekološko škodo, katere se boje zaradi gospodarskih določil sporazuma. Illiricus daje zato nekaj predlogov, kako bi se dala taka škoda čim bolj zmanjšati, in še nekaj drugih zamisli.

Kakor se lahko v mnogočem strinjamo z njim, tako nas neprijetno prizadene, da govori o Iliriji namesto o Sloveniji oziroma Jugoslaviji, saj onstran tiste »navadne upravne ločnice«, kot imenuje mejo, nikakor ni več neka imaginarna Ilirija iz antike, ampak konkretna Slovenija našega časa, in tudi ne živimo več v času Karla Velikega, da bi imenovali dežele z antičnimi imeni. Tako občutimo kljub vsem naprednim in prijaznim besedam v članku še neko obotavljajanje in dvomnost.

Jolka Milič v naslednjem članku duhovito in trezno zavrača preostri ton odprtega pisma Aurelije Gruber Benco, ki ga je februarja letov objavil v Primorskem dnevniku Aleksij Pregarc in v katerem je prikazal to tržaško književnico in javno delavko z vsem njenim dosedanjim delovanjem vse preveč negativno in poenostavljajoče črnobelo. »Ne«, pravi Jolka

Kulturne novice

Izšla je 8. številka Mladike z daljšim poročilom s slikami o letošnji Dragi in z drugo pestro vsebino.

MirkoMahnich je objavil novo knjigo, ki ima naslov »Spet upanje — dnevnik gledališkega lektorja« in je izšla pri Mariborski založbi Obzorja. Dobi se tudi v Tržaški knjigarni.

Nobelovo mirovno nagrado je podelil letos parlamentarni odbor v Oslu mednarodni organizaciji Amnesty International, ki se bori za rešitev političnih kaznjencev ječe in za spoštovanje njihovih človeških pravic pri procesih in v ječah.

Milič. »Tako črnobela poenostavljena in skritivne človeka se mi na moč upirajo.«

Sledijo s kratkim uvodom uredništva referati udeležencev posveta o rajnem pisatelju Vladimiru Bartolu, ki ga je organiziralo kulturno združenje Most 10. januarja lani v Kulturnem domu, z namenom, da bi aktualiziralo »Bartolovo literarno delo in s tem ideje, pričakovanja pa tudi travme nekega obdobja, ki ni niti tako daleč«, kot je rečeno v uvodni besedi. O »psihoanalitičnih aspektih Bartolove osebnosti, kakor se zrcali v njegovih spomih Mladost pri Sv. Ivanu«, sta spregovorila Danilo Sedmak in Vladimir Vremec, pri čemer sta posegla daleč nazaj v preteklo stoletje, da bi prikazala okolje, iz katerega je izšla Bartolova družina. Vendar se nam zdi, da skušata razložiti Bartola kot pisatelja preveč z mladostnimi vplivi in premalo z njegovimi poznejšimi intelektualnimi izkustvi, ki so bila pogojena od dobe totalitarizma in so bila nedvomno odločilna. Ivan Mrak piše o »Srečanjih z Vladimirjem Bartolom«. Mrak postavlja nekaj vprašanj glede Bartola in njegovega zapostavljanja, saj npr. še niso izšli v knjigi njegovi spomini in tudi ne njegov zadnji roman »Čudež na vasi«, vprašanj, na katerega bi bilo končno treba odgovoriti. L. Legiša govori o njem pod naslovom »Zlodej, ki ni hud in rad modruje«, in nato govori Matjaž Kmecl o Bartolovi »nenavadnosti«, si čimer je dobro zadel značilnost njegovega pripovedništva za tisti čas, Taras Kermauner pa posveča

pozornost predvsem romanu »Alamut«, pri čemer izkoristi priložnost in kritično spregovori tudi o današnji slovenski literaturi, pa tudi o totalitarizmu in še o marsičem.

Nedvomno je bil kolokvij o Bartolu koristen, ker je ne le opozoril na izvornost literarnega ustvarjavca, kot je bil Bartol in katerega povojna pasivna literarna kariera je žal zameglila njegov predvojni lik, njegovo predvojno ustvarjanje, ko je bil eden najbolj izvornih in najbolj branih slovenskih pisateljev, ampak je tudi usmeril pažnjo na tisto, kar je ostalo od njegovega dela neobjavljeno, med drugim na njegov dnevnik, ki čaka zdaj zaklenjen v kovčke v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, da bo lahko kdaj izšel. Pri tem pa je slišati takorekoč vsak dan pritožbe in obžalovanja, da naši pisatelji in javni delavci niso pisali dnevnikov, ki bi nam živo in neposredno prčali o njihovem času in bili vir zgodovinskih podatkov....

»Most« prinaša tudi italijanske prevode raznih Kajuhovih, Kocbekovih, Košutovih in Novakovih pesmi. Gre za mladega Borisa A. Novaka, ludistične smeri. Prevodi so na splošno odlični in so delo Jolke Milič. Zraven prevodov so objavljeni slovenski izvorniki, tako da lahko vsakdo primerja izvornik in prevod.

Naj omenimo še esej Ivana Verča »Književnost in pust«, v kateri obdeluje z estetskega in vsebinsko-satiričnega stališča tudi »Kraški pust«, in nepodpisano poročilo o romanu Fauste Cialente »Štiri dekleta Wieselberger«.

Tako je vsebina te številke »Mosta-res zanimiva, toda preveč literarna, čeprav je rečeno, da »Most« ni literarna revija, in kar preveč odmaknjena od aktualnih družbenih problemov, ki burijo našo javnost in življenje okrog nas.

Začetek sezone Društva slovenskih izobražencev

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu je že začelo novo sezono sestankov in predavanj. Doslej sta bila že dva sestanka. Prvi je bil prejšnji ponedeljek in na njem so kritično razpravljali o letošnji Dragi in izrazili misli o določanju programa za prihodnjo Drago.

Nekateri so bili mnenja, da se je izkazala dosedanja formula Drage za isto posrečeno, kar da dokazuje tudi povečanje obiska. Predavanj naj bi bilo manj kakor v prvem desetletju Drage, ko so bili propami prenatrpani s predavanji, referati in koreferati, medtem ko se je zadnji dve leti pokazalo, da je po eno predavanje dopoldne in popoldne, če je dobro izbrano, čisto dovolj, ker pušča tako več časa za debato. S tem so se v bistvu vsi strinjali, le da so bili nekateri mnenja, naj bi ne razpravljali o problematiki našega časa in naroda toliko na zgolj ideološki ravni, ampak naj bi prenesli diskusijo tudi na teren konkretnih družbenih problemov. O tem so se živahno kresale misli, vendar še ni prišlo do pravega zaključka, zagotovljeno pa je bilo, da bodo pri sestavljanju programa za Drago leta 1978 prštehtali in po možnosti upoštevali tudi izražene kritične misli.

Pretekli ponedeljek pa je predaval prof. Anton Kacin o Janezu Evangelistu Kreku, za šestdesetletnico njegove smrti. V zgoščeni in stvarni obliki je prikazal njegovo delovanje in življenje. Omenil je vse pomembne dogodke v

njegovem življenju in orisal posebno njegovo politično in socialno, pa tudi publicistično delovanje, ne da bi bil prezrl njegovo duhovniško pot. Tako je prisotnim osvežil znanje o tem velikem človeku in neutrudnemu delavcu v narodnem vinogradu, ki nam je postal že vse preveč kar nekam mitična osebnost, medtem ko bi morali dobro poznati in ceniti predvsem njegovo konkretno delovanje, ki je še danes aktualno. Žal v zgoščnem predavanju ni mogla priti prav do izraza idejna plat Krekovega dela in življenja, ker bi bilo potrebno za to najmanj še eno predavanje, česar so se navzoči zavedli, in zato je padla misel, da bi priredili v teku sezone poseben enodnevni ali morda tudi dvodnevni seminar oziroma študijski tečaj o Kreku.

V zvezi s predavanjem sta Matejka Maver-Peterlin in Livij Valenčič prebrala Carkarjevo in Finžgarjevo mnenje o Kreku ter nekaj njegovih lastnih socialnih pesmi. Nastopil je tudi kvartet mladih. Udeležba je bila zelo številna in tudi to je pokazalo, da je Janez Evangelist Krek v slovenski javnosti vse prej kot pozabljen. Le škoda, da zaradi slavnostnega značaja proslave ni prišlo tudi do diskusije o pomenu Krekovih idej in dela v tedanjem in sedanjem času.

V ponedeljek pa bo predaval Ivo Jevnikar o temi »Trideset let samostojnega političnega nastopanja«.

Lev Detela

Antologija slovenske ameriške književnosti

Znano je, da se tudi v tujini Slovenci uveljavljajo na gospodarskem, znanstvenem in kulturnem področju. Eno najstarejših slovenskih kolonij v svetu tvorijo Slovenci, ki so se izvelili v Združene države Amerike. Prvi Slovenci so prišli tja že zelo zgodaj, mnogi pa še v času gospodarskih kriz, ki so zajele avstro-ogrsko monarhijo v drugi polovici prejšnjega stoletja.

Slovenski Ameriški inštitut na Kentski državni univerzi v državi Ohio je pred kratkim izdal antologijo slovenske ameriške književnosti v angleščini, ki kljub določenim pomanjkljivostim preseneti z obilico predstavljenega gradiva. Antologija je razdeljena na pet delov, v katerih pisatelji Etbin Kristan, Louis Adamič, Frank Bukvič, Karel Mauser, Frank Keržé, Frank Mlakar, Janko Rogelj, Kazimir Zakrajšek, Božo Kramolc, Ana Krasna in mnogi drugi spregovore o dejanju in nehanju slovenskega človeka na daljnih ozemljih velike Amerike. Malokdo ve, da so ameriški Slovenci imeli obširen tisk v slovenskem jeziku. Še danes izhaja tam sedaj najstarejši slovenski dnevnik »Ameriška domovina«, a tudi mnogo drugih listov z različno usmerjenostjo, od liberalno-socialističnih glasil pa do katoliških publikacij.

Kulturno pomembno je bilo delovanje škofa Barage med severnoameriški Indijanci, ki je pustilo sled tudi v znani »Baragovi indijanski slovnici«. Louis Adamič se je povzpel med znane ameriške pisatelje in je priobčeval svoje prispevke tudi v najpopularnejši ameriški publikaciji, v »Readers's Digestu«. V tem smislu je koristen spremni esej urednika knjige Gilesa Edvarda Gobtza (Gobca) c »slovenski ameriški književnosti«. Tu ni opisano le delovanje slovenskih piscev na ameriških tleh, temveč so prikazane tudi povezave med slovensko in ameriško literaturo in delovanje slovenskih rojakov v ameriških kulturnih ustanovah in časopisih. Slovenska literatura je deloma pojmovana svobodneje, ne le kot literatura v Združenih državah, temveč sploh kot literatura na angleško govorečem prostoru, predvsem pa v Združenih državah in v Kanadi. To svobodnejše pojmovanje slovenske ustvarjalnosti v Ameriki je še bolj očitno pri predstavitvi slovenskih likovnih umetnikov, ki se ni omejilo le na Združene države, temveč tudi na pravkar omenjeno Kanado — in Avstralijo. Tu so med drugim predstavljeni France Gorše, Gregory Perušek iz Združenih držav, Božo Kramolc iz Kanade in Stanislav Rapotec in Milan Vojsk iz Avstralije, ki sta si priborila že mednarodna priznanja.

Zanimivi so tudi nekateri obrobni zapisi in opombe, iz katerih izvemo marsikaj zanimivega. Tako je na primer delo Benjaminina Franklina prvi prevedel v nemščino Slovenec Primic, medtem ko je enega najmodernejših računalnikov, katerega je na potovanju na Kitajsko uporabljal nekdanji predsednik Nixon, izumil Slovenec Rodé.

To prvo izdajo »Antologije slovenske ameriške literature« moramo pojmovati kot odskočno desko v sistematičnejšo raziskavo slovenskega kulturnega delovanja v Združenih državah, a tudi sploh na svetu. Poleg tega je knjiga prvi, startni signal za ameriške slaviste, da

se začno intenzivneje ukvarjati s sicer obrobno, a vsekakor zanimivo in značilno slovensko kulturno dejavnostjo v Združenih državah Amerike kot s primerom svojevrstnega kulturnega delovanja novih naseljencev, razpetih med dve kulturi.

—o—

Koliko je Slovencev?

(Nadaljevanje s 3. strani)

lo Švedska, ki šteje danes osem milijonov prebivavcev, je imela, kot se zdi, pred stoletji manj prebivavcev kot slovenske dežele.

Slovensko prebivavstvo pa bi začelo spet hitreje naraščati, če bi se Slovincem ne bilo treba več izseljevati in če bi se krepkeje razvile v Sloveniji terciarne gospodarske dejavnosti in poljedelstvo, ki so danes precej zanemarjene, in če se bi dvignila življenjska raven, da bi ženam ne bilo treba več hoditi v službo, ker bi mož dovolj zaslužil, in če bi bilo dobro preskrbljeno za stanovanja družinam z otroki in za mlade pare. Tudi družinske doklade za otroke in ženo bi morale biti dovolj visoke. Slovenija je še sorazmerno redko poseljena po evropskih merilih. Če bi bila tako gosto poseljena kot Nemčija, ostala zahodna Evropa ali Italija, bi morala imeti 4 do 6 milijonov prebivavcev. To pa bi dalo slovenskemu narodu tudi večjo politično in gospodarsko moč ter bi ustvarilo širšo podlago slovenski kulturi, saj bi bilo veliko več kupcev knjig, revij in časnikov, več obiskovalcev gledaliških predstav, koncertov in kino dvoran in tudi v športu bi Slovenci več pomenili.

Jadranski koledar in knjižna zbirka

po vsebini, obsegu in opremi letos posebno bogata: skupno okrog 1500 strani, vezava v platno, številne ilustracije in fotografsko gradivo.

VSE O GOBAH

najnovější prirodnik o nabiranju, pripravljanju in prepoznavanju gob s 300 barvnimi podobami

KRVAVO POSOČJE z

vojaški opis dogodkov na soški fronti, najbolj krvavem bojišču na slovenskih tleh, s fotografijami in skicami

S PRAVOČASNIM PREDNAROČILOM BOSTE PRIHRANILI 3.500 LIR

polna cena 12.000 lir

prednaročniška cena 8.500 lir

SAMO DO 31. OKTOBRA IMATE ČAS, DA IZKORISTITE POPUST 3.500 LIR PRI PREDNAROČILU

JADRANSKI KOLEDAR 1978

zbornik o našem političnem, kulturnem in gospodarskem življenju; dokumentaren in praktičen obenem

VILLETTE

razviharjena domišljija, dramatična ljubezen v zajetnem romanu Charlotte Brönte, z ilustracijami

SELIVCI

gledališki songi in preproste pesmi Miroslava Košute; srečanje s poezijo ob novi zbirki tržaškega književnika

NAROČILA IN PREDPAČILA

preko poštne položnice z nakazilom 8.500 lir na tekoči račun 11-5374 za Založništvo tržaškega tiska - Montecchi 6, 34137 Trst

Z navedbo: za Jadranski koledar in točnim naslovom naročnika

Osebo na upravi ZTT, Ul. Montecchi 6, soba 18 - TRST

V Tržaški knjigarni, Ul. sv. Franciška 20 - TRST

Na uredništvu Primorskega dnevnika, Ulica 24 maggio 1 - GORICA

A slovenski volilci?

Kaže, da slovenski volilci ne bodo mogli glasovati pri volitvah v evropski parlament, razen če bodo volili katero od obeh italijanskih velikih strank. Italijanski osnutek (notranjega ministrstva) za volivni pravilnik baje ne predvideva udeležbo strank, ki ne dosežejo 5 odst. volivcev po vsej državi. Proti temu so se že dvignili protestni glasovi, ker bi bile s tem izključene od volitev v parlament Evropske skupnosti ravno manjše italijanske stranke, ki so se najbolj iskreno zavemale za evropsko idejo, lahko pa bi volili komunisti, ki so tej ideji dolgo in zagrizeno nasprotovali. Kaj meni k temu vodstvo Slovenske skupnosti?

Po neki anketi zavoda Doxa se v Italiji 55 odst. ljudi, največ med mladimi ljudmi, strinja z uvedbo splava, 36 odst. splavu odločno nasprotuje, ostali pa so neodločni.

Vpetek 14. t.m. ob 18. uri bodo predstavili v Časnikarskem krožku na Korzu 12 novo revijo »La bora« (Trieste ieri, oggi, domani), ki jo je začela izdajati rimska založba Gemini.

Kaže, da vinska letina le ne bo letos tako slaba, kot se je bilo bati, vsaj tam, kjer ni bilo toče. Iz raznih vinorodnih krajev v Sloveniji poročajo, da je grozdja kar precej in de obeta dati dobro kapljico. Tudi iz Brd ni slišati tožb.

Nepričakovano lepo in toplov reme smo imeli v Trstu ob koncu preteklega tedna, ko so divjale v severni Italiji nevihte, nalivi in katastrofalne povodnji, ki so povzročile milijardno škodo in zahtevale najmanj 15 smrtnih žrtev.

Odstopil je portugalski zunanji minister Ferreira in to bi bilo kmalu povzročilo krizo socialistične vlade Ferreira ni hotel pojasniti vzroka za odstop, znano pa je, da je prišlo med njim in predsednikom Soaresom do hudega navzkrižja zaradi nekaterih zunanjepolitičnih problemov, zlasti v zvezi z Izraelom in arabskimi državami. Ferreira je očital Soaresu, da ni izbral pravega trenutka za vzpostavitev diplomatskih odnosov z Izraelom, ker je to zelo otežilo odnose z arabskimi državami.

ČLOVEK PROTI LETU 2000

Zdravilo imenovano talidomid 1

Pred kratkim smo omenili pojav iatrogenih obolenj, to je boleznj, ki jih povzroča sama zdravniška znanost. V specialističnih krogih krožijo naslednji, mednarodno preverjeni podatki. Vsaj deset odstotkov vseh sprejemov v bolnišnice je pripisati nepovoljnemu odzivu na zdravila. Trideset odstotkov bolnikov mora nadaljšati svoje bivanje v bolnišnicah zaradi stranskih učinkov zdravil in pol odstotka smrtnih primerov dolgujemo zdravilom, ne pa boleznim. Prof. Daniele Bovet, Nobelov nagrajenec za medicino, je pred kratkim izjavil v intervjuju za »Corriere della Sera«: »... Vsak zdravniški poseg je vedno eksperiment. Pojem neškodljivega zdravila je absurd. Samo od doz in organizmov je odvisno, če bo kak izdelek postal strup ali zdravilo. Klinični posegi so le poizkusi; to pomeni, da ne vemo nikoli z gotovostjo, kaj se bo zgodilo. Ne zatekati se k zdravilom je negativno. Smo pač poskusni kuncji«.

Taka je železna logika življenja, ki smo jo morali sprejeti, ko smo ob koncu prejšnjega stoletja stopili na pot kemoterapije, zdravljenja s kemičnimi pripomočki. Tega se zdravniška znanost dobro zaveda in vsako objokovane takoimenovanih »dobrih starih časov« je prazno. Napredek terja tudi svojo ceno. Primeri pa se včasih, da se tisti, ki bi morali bedeti nad napredkom, uračunajo, in tedaj postane ta cena usodno visoka...

Zadeva s talidomidom, ki se je verjetno še vsi spominjamo s srhom, ima morda največ zaslug, če sploh smemo pisati o zaslugah, da se je v triumfalističnem vzdušju, ki ga je lekarniški industriji uspelo ustvariti v zlatih potrošniških letih, tudi laična javnost dramatično zavedla resnične stvarnosti; za marsikoga v poklicnih krogih pa je bilo to pravo iztreznjenje. Afera je prišla na dan v zimskih mesecih 1961-62, ko je bila javnosti sporočena zveza med statističnim porastom iznakazb pri novorojenčkih in pomirjevalnim sredstvom, ki so ga zdravniki radi predpisovali v kritičnih mesecih nosečnosti. Na tisoče evropskih mater je tedaj z zaprepatenostjo zvedelo, da je vzroku za neboljenčka brez rok, nog ali z nevidno in usodno srčno napako ime talidomid. Vsako zgodovinsko obdobje obogati človeško besedišče za kak izraz. To je bila doba, ko se je v vsakdanje pogovore prikradla grozna beseda teratogen, to je taka snov, ki povzroča poškodbe zarodka. Pridušeno in trepetaje so med štirimi družinskimi stenami izgovarjali besedo fokomeličnost, ki označuje prirojeno iznakaženje udov, katere nadomeščajo nerazviti štrclji. Če je kdaj umetniško delo bilo v sozvočju z duhom časa, potem je to nesmrtna Goyeva jedkanica, ki kaže spečega moža, obkroženega od grozotnih spak in nosi v spodnjem levem kotu napis »El sueño de la razón produce monstruos«. Napis lahko poljubno prevedemo kot Sanje razuma rojevajo spake ali pa Spanje razuma rojeva pokveke. Od obeh razlag bi v tem

primeru dali prednost prvi: pol stoletja zmagogoslavja človeškega razuma, pol stoletja kemoterapije, nam je rodilo te tisoče nedolžnih, telesno zaznamovanih neboljenčkov.

In vendar se je alarmni zvonec oglasil že pred črno zimo 1961-1962, le da njegov glas ni segel v javnost. Nosečnicam so še vedno predpisovali usodno pomirjevalno sredstvo, ki so ga po zdravniških revijah na debelo reklamizirali kot najvarnejše uspavalno sredstvo. Pri tem so brezobzirno posegali po statistikah, ki so odločujoče govorile zoper najnevarnejšega tekmeča: barbiturate. Nekako v tem času smo namreč zvedeli, da je zadnjim pripisati 75 odstotkov vseh samomorov in 80 odstotkov smrtnih zastrupitev zaradi nepazljivosti. S talidomidom bo vsega tega konec; zdravniška znanost obhaja spet novo zmago, so proglašali reklamni napisi.

Znanost ne obhaja. Znanost beleži in sklepa. Prav v tem času so raziskovalci postali pozorni na porast primerov perifernega nevritisa. Gre za vnetje živcev okončin. Bolnik dobi neprijetne občutke denimo na prstih. Izgubi občutljivost, začuti zbadanje, mravljinčavost. V drugih primerih tare bolnika občutek splošne slabosti, noge ga s težavo prenašajo. Kmalu je bila vzpostavljena vzročna zveza med nekaterimi primeri teh obolenj in pomirjevalnim sredstvom, ki mu je zdravilska industrija pela zmagoslavno pesem. Septembra 1961 je British Medical Journal s tem v zvezi že zapisal: »... Popolnena uspavalnega sredstva še nismo odkrili.« Istočasno je svetoval večjo previdnost pri zdravilih, ki vsebujejo talidomid,

predvsem pa naj ga ne bi predpisovali dolgočasno. Zanimivo je, da najdemo v isti številki tudi celostransko reklamo, ki proglašuje pripravek na podlagi talidomida za »uspavalno sredstvo stoletja«.

Toda obzorje se je medtem že hudo zmrčilo. Dobra dva meseca kasneje sta Evropa in svet že bila sredi najhujše zdravilske afere vseh časov...

S.M.

Dorotejci za novega tajnika KD

(nadaljevanje s 1. strani)

ne grozi nevarnost Andreottijevi vladi, pač pa bi radi utrdili svoj položaj v vodstvu stranke, da bi nato vplivali na njeno politiko do drugih strank in na odnos do vlade. Seveda pa se odražajo stališča tistih, ki odločajo znotraj Krščanske demokracije kot vladne stranke, tudi v vsem tistem, o čemer izraža stranka svoje mnenje in o čemer sprejema odločitve, torej predvsem pri reševanju notranjepolitičnih, gospodarskih in socialnih problemov. Tako tega premika v Krščansko-demokratski stranki ni podcenjevati, čeprav seveda ne pomeni nikaškega »udara«.

Družba FIAT je spet zvišala cene svojim avtom. To se sklada z napovedmi o novem valu inflacije, ki ga je pričakovati v Italiji.

Italija še nima mnenja o ameriški nevtronski bombi, je izjavil obrambni minister Ruffini, ker vlada še ni razpravljala o tem.

Evtanazija ali zakaj se Hitler zadovoljno hahlja v grobu

(nadaljevanje s 1. strani)

ko je začel, so se mnogi sicer še zgražali nad tem in ga obsojali, toda danes povzemajo to njegovo »idejo« tudi v najbolj demokracijskih državah, kot npr. na Danskem in v Ameriki. Zares, Hitler se lahko hahlja v svojem grobu — ta »veliki« predhodnik tolikih idej in praks današnje Evrope!

Toda vendarle so še taki — in mi smo med njimi — ki se jim upira ideja evtanazije, ker je v nasprotju s pojmovanjem o svetosti človeškega življenja in ker bi v primeru dovoljene evtanazije kmalu ne bilo več nobene meje. Vsak zdravnik bi postal obenem rabelj ali pa bi vsaj videli v njem rablja; injekcijska igla v njegovi roki bi postala enak simbol kot rabljeva sekira. Res, mogoče bi začeli z neozdravljivimi, toda potem bi začeli pospravljati stare — s tem bi samo razbremenili sistem zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja in v Italiji bi gotovo z navdušenjem pograbili to idejo. In zakaj bi obsodili na životarjenje invalidne otroke, vsakovrstne invalide, zakaj bi redili v zaporih nepoboljšljive kriminalce, zakaj bi vzdrževali vsakovrstne družbene parazite, zakaj bi dopuščali prostitutke in končno, zakaj bi dopuščali, da bi vsakovrstni disidenti vznemirjali družbo in jo motili v njenem rednem produktivnem delu in potrošništvu? Zakaj

bi jih vtikali v umobolnice ali pošiljali v zapor? Evtanazija bi bila idealna rešitev tudi zanje in seveda za državne oblasti. Evtanazija bi razbremenila vse policije in sodišča. Rešila bi problem političnih beguncev v Italiji in še marsikje. Ah, evtanazija, kako prav bi prišla, ko bi bila enkrat uzakonjena in zasidrana v ustanovah! Svet bi se začuden vprašal, kako je mogel toliko časa shajati brez nje, ko pa lahko reši skoro vse socialne in politične probleme.

In vendar moramo reči k temu »ne« — kajti kdo bi šel potem mirnega srca v bolnišnico, kdo bi se zaupal zdravniku, kdo bi se ne tresel, da je postal »nekoristen za družbo«, kdo bi lahko bil gotov, da ni že na kaki listi kandidat za evtanazijo? In tudi če bi bilo treba dati pristanež nanjo — kdo jamči, da ni mogoče pripraviti starega ali bolnega človeka, ali tistega, ki ga ima »v delu« politična policija, k temu, da tako dovoljenje — in tisto kimanje je lahko tudi samo imaginirano.

O, Hitler, bil si genialen, le da tvoje genialnosti svet ni pravočasno prepoznal in te je zato grdo obrekoval. A danes te je rehabilitiral in zato se v polnočnih urah upravičeno razlega iz tvojega groba votlo porogljivo hahljanje!